

Ім'я користувача:
Юдіта Павлович

Дата перевірки:
30.05.2023 13:15:05 CEST

Дата звіту:
30.05.2023 13:21:38 CEST

ID перевірки:
1015320464

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
100011755

Назва документа: Бакалаврська робота Товт О. (2)

Кількість сторінок: 38 Кількість слів: 8892 Кількість символів: 61485 Розмір файлу: 96.01 KB ID файлу: 1014990921

23.9% Схожість

Найбільша схожість: 7.23% з Інтернет-джерелом (<https://naurok.com.ua/irina-cilik-kоротki-vidomosti-pro-pismennicyu-...>)

23.5% Джерела з Інтернету

535

Сторінка 40

1.69% Джерела з Бібліотеки

72

Сторінка 42

1.53% Цитат

Цитати

12

Сторінка 43

Посилання

1

Сторінка 43

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

7

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Бакалаврська робота
СПЕЦИФІКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ
(Ірина Цлик. МІСТОРИЯ ОДНІЄЇ ДРУЖБИ)

ТОВТ ОЛЕКСАНДРА АНДРІЙВНА

Студентка 4-го курсу

напрямок підготовки:

035 «Філологія»

спеціалізація:

035. 03 «Українська мова та література»

Освітній рівень: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____

Науковий керівник: Чонка Тетяна Степанівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Завідувач кафедри: Бергсасі Аніко Ференцівна,
доктор філософії (PhD), доцент

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2023 року

Протокол № _____ / 2023

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології**

Магістерська робота
СПЕЦИФІКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ
(ІРИНА ЦЛИК. МІСТОРІЯ ОДНІЄЇ ДРУЖБИ)

Освітній рівень: бакалавр

Виконала: студентка 4-го курсу
спеціалізації: 035. 03 «Українська мова та література»
Товт Олександра Андріївна

Науковий керівник: Чонка Тетяна Степанівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Рецензент:

ЗМІСТ	
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 Вивчення сучасної української літератури в загальноосвітніх закладах	6
1.1. Загальна характеристики програми з української літератури у розрізі досліджуваної тематики (у яких класах з 5 по 11 які твори СУЛ вивчаються і скільки годин для цього відводиться, зокрема і для позакласного читання)	6
1.2. Актуальність вивчення творів сучасників у ЗОШ (з якою метою – навчальною, виховною, пізнавальною тощо; чому ці твори цікаві дітям і чому їх можуть навчити)...	10
РОЗДІЛ 2 Загальна характеристика життя і творчості Ірини Цілик	13
2.1. Біографія письменниці.....	13
2.2. Жанрове і тематичне розмаїття творчості.....	15
РОЗДІЛ 3 Цілісний аналіз повісті Ірини Цілик «МІСТОрія однієї дружби»	
3.1. Сюжетно-композиційний аналіз.....	17
3.2. Ідейно-тематичний аналіз.....	21
3.3. Пообразний аналіз.....	28
3.4. Авторська розробка поурочного планування за повістю Ірини Цілик «МІСТОрія однієї дружби».	29
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	35

ВСТУП

Сьогодні, як ніколи, гостро стоїть питання духовного розвитку нашої нації. З огляду на це освіта в Україні в XXI столітті спрямована на задоволення потреб розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України.

Актуальним є процес формування поколінь, здатних навчатися впродовж усього життя, які б працювали над створенням і подальшим розвитком цінностей громадянського суспільства. Чи не найбільші можливості для розв'язання поставлених завдань має курс української літератури. Адже література – це той предмет, який в змозі вирішити завдання гуманітарного виховання молодого покоління. Залучення молоді до багатств української культури, духовне і моральне зростання особистості, естетичне виховання, розвиток художнього смаку – ось ті найважливіші завдання і функції, що має реалізовувати українська література. Ми маємо пам'ятати, що художня література – не тільки розвага, засіб цікавого проведення дозвілля, а ще й могутній потенціал для духовного та естетичного виховання нашої молоді.

Пригодницька література для дітей представлена великою різноманітністю. Л. Воронина написала твори «Прибулець з країни Нямликів», «Нямлик і Балакуча Квіточка», які мають пригодницький зміст, але ніде не зазначені їхні жанри. Форма та зміст творів може вказувати на фантастично-пригодницький характер, що наближує повість до казки.

У сучасному світі дуже мало людей, які читають книги. Те ж саме стосується дітей, які воліють користуватися інструментами сучасних технологій, а не взяти книжку й почитати її. У сучасному світі людей менше розважає хороша книга. Але насправді яка хороша річ книга, історія, яку можна взяти в руки і прочитати. З книжки ми можемо дізнатися багато чого, про що раніше не знали.

У школі діти дізнаються про багатьох авторів і письменників, яких уже немає з нами. Але з написаного можна дізнатися багато речей, які відбувалися з людьми в давнину. Як вони жили, навчалися, працювали тощо.

Вивчення сучасних письменників на мою думку це набагато цікавіше. Вони живуть і пишуть в ті часи коли і ми живемо. І так як у повісті, головна героїня, Таня Хорошун, ми теж можемо дізнатися багато чого про нашу рідну країну, місто, або ж село.

Актуальність теми. Творчість сучасної української письменниці, кінорежисерки, авторки поетичних і прозових творів – Ірини Цілик. Жанрове і тематичне розмаїття творчості письменниці, та цілісний аналіз повісті «Місторія однієї дружби».

Тема є актуальною тому що, процес становлення сучасної літератури проходить саме сьогодні.

Письменники передають через своїх творів читачам настрій, історії з життя. Ми можемо дізнатися більше речей, яких не знали раніше, або ми можемо розширити свої знання з прочитаного.

Чому учням варто та цікаво знати про сучасних письменників? Тому що вони дізнаються про людину, яка ще жива і ще пише свої твори. І навіть можуть зустрітися з ним і поставити особисто те запитання які захоче.

Об'єктом дослідження є пригодницька повість Ірини Цілик « Місторія однієї дружби».

Мета дослідження роботи здійснити актуальність вивчення творів сучасників у загальноосвітніх закладах та комплексний аналіз повісті Ірини Цілик « Місторія однієї дружби», а також познайомитися з біографією письменниці.

Поставлена мета передбачає вирішення таких дослідницьких завдань:

- дослідити жанрово-тематичне різноманіття сучасній української прози для дітей
- дати загальну характеристику української літератури у 5 – 11 класах
- проаналізувати актуальність вивчення творів сучасників
- простежити творчість Ірини Цілик
- проаналізувати повість Ірини Цілик « Місторія однієї дружби»

Методи дослідження. У роботі використано системний, біографічний, сюжетно-композиційний, описовий метод.

Структура дослідження. Наша робота складається зі вступу, трьох основних розділів та підрозділів, висновків і списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1 Вивчення сучасної української літератури в загальноосвітніх закладах

1.1. Загальна характеристики програми з української літератури у розрізі досліджуваної тематики (у яких класах з 5 по 11 які твори СУЛ вивчаються і скільки годин для цього відводиться, зокрема і для позакласного читання)

Оновлена програма з української літератури для 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів підготовлена на основі чинної програми з урахуванням змін, внесених у 2015 році.

Програма базується на вимогах Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392, ідеях Концепції «Нова українська школа».

Метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація особистості учнів, формування в них національної самосвідомості, культури, світоглядних орієнтирів, навичок практичного використання досвіду, здобутого за допомогою читання, усвідомлення важливості читання як чинника власного становлення й соціалізації, екологічного мислення й поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Мета вивчення української літератури в школі – формування компетентного читача; підвищення загальної освіченості молодого громадянина України, досягнення належного рівня сформованості вміння прилучатися через художню літературу до фундаментальних цінностей, культури, розширення культурно-пізнавальних інтересів школярів; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі; виховання національно свідомого громадянина України; формування і ствердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Учням 5–7 класів запропоновано твори, спрямовані на розвиток уяви.

Учням 8–9 класів запропоновано художньо виразні твори, які дають можливість поміркувати над сучасним життям, прищеплюючи соціальну активність, важливість громадянської позиції, екологічне мислення, морально-етичну відповідальність, толерантність, емпатію, повагу до іншого та здатність до творчого мислення.

Курс української літератури в 5–8 класах структуровано за такими взаємопов'язаними тематично-проблемними блоками:

- **5 клас** («Світ фантазії, мудрості», «Історичне минуле нашого народу», «Рідна Україна. Світ природи»);
- **6 клас** («Загадково прекрасна і славна давнина України», «Я і світ», «Пригоди і романтика», «Гумористичні твори»);
- **7 клас** («Із пісенних скарбів», «Про далекі минулі часи», «Ти знаєш, що ти — людина...», «Ми – українці»);
- **8 клас** («Усна народна творчість», «Світ української поезії», «Національна драма», «З української прози», «Український гумор і сатира»).

Отже, українська література в 5–8 класах вивчається за своєрідним цілісним сюжетом, у якому кожен із митців має свою «нішу» у визначеній темі, відповідно його твір виконує певну естетичну й морально-етичну функції.

Із 9-го класу розпочинається системне вивчення української літератури, тобто до змісту навчального матеріалу застосовано історико-хронологічний підхід як основний, ураховано історико-літературний контекст. Також зміст цього навчального матеріалу доповнено розглядом біографій письменників, хоча й у доступних межах.

Програма з української літератури для загальної середньої освіти — нормативний документ, який містить цілі, завдання, зміст українського літературознавства та вимоги до літературної компетентності учнів.

Типи навчальних програм:

* Програма для початкової та середньої школи з оптимальним обсягом та складністю змісту, який повинні опанувати всі випускники.

* Програма для поглибленого вивчення предмету зі збільшенням кількості охоплених осіб і творів, із складнішими та різноманітнішими аспектами аналізу художніх текстів та з розширеним колом теоретико-літературних понять, зросли вимоги до знань і вмінь учнів.

* Громадські програми, які включають твори та імена місцевих авторів та літературу національних меншин, на додаток до необхідних матеріалів для програм середньої освіти.

Матеріали програми організовано за такими принципами: портретно-хронологічний (подання літературних портретів у хронологічному порядку, включаючи біографії авторів та огляди їхніх творів); тематичний (виявлення літературних тем із творів кількох авторів, що належать до різних авторів і періодів); жанрово-жанровий (різних авторів і групування творів одного жанру), монографічний-індивідуальний (поглиблене вивчення і висвітлення однієї теми або одного твору літературного діяча); історико-літературний (хронологічний опис періоду історичного розвитку української літератури та характеристика життя і творчості її представників); інтенсивний (одна й та сама тема висвітлюється в різних класах, поступово розширюється висвітлюється в різних класах, поступово розширюючи зміст); лінійний (розгляд літературного процесу в історичній послідовності).

Навчальна програма - це документ, в якому викладено зміст та обсяг знань з кожного предмета, навички та компетенції, які мають бути набуті, зміст розділів і тем та їх розподіл за роками навчання. Навчальна програма складається з:

- а) опису цілей предмета та особливостей процесу;
- б) змісту матеріалу, розподіленого на розділи і теми та кількості годин на кожну;
- в) обсягу знань, умінь і навичок для кожного року навчання; г) переліку наочних посібників та літератури для учнів і методичної літератури для вчителів;
- д) знань, умінь і навичок для кожного виду робіт.

Складається з критеріїв оцінювання.

У зв'язку з реалізацією поняття "читацька грамотність", тобто розуміння, використання, оцінювання, осмислення та прояву інтересу дописьмових текстів для досягнення конкретних цілей, розширення світогляду, розвитку читацького потенціалу та формування готовності до активної участі в житті суспільства, у цій статті обговорюється повнота та доцільність включення творів сучасних авторів до програм з української літератури для учнів 5-9 та 10-11 класів. Крізь призму вимог до структури і змісту шкільних програм з української літератури, сформульованих методистами Н.Я. Волошиною, В. В. Сидоренкотіаін., досліджено змістові та методичні аспекти чинних програм з української літератури для учнів 5-9 та 10-11 класів. Результати показують, що загалом укладачі програм подають кращі зразки художньої літератури як "естетичного феномену", що є шкільною нормою, що українська література вивчається як словесне мистецтво, що кожен розділ і тема

програми має відповідні методичні пояснення та низку обов'язкових і рекомендаційних рубрик.

1.2. Актуальність вивчення творів сучасників у ЗОШ (з якою метою – навчальною, виховною, пізнавальною тощо; чому ці твори цікаві дітям і чому їх можуть навчити)

Сучасна українська література «блукає» у пошуках власного стилю. Читачам не завжди подобаються експерименти, які роблять письменники у своїй творчості. Іноді їх текст залишається незрозумілим, тому читач не цікавиться.

Усі діти дуже різні, і, як і люди загалом, їхній відгук важливий для того, щоб зробити висновки на майбутнє.

Читання є одним із найважливіших інструментів не лише для навчання, а й для розвитку особистості. Окрім задоволення, це розвиває уяву, розширює кругозір, збагачує словниковий запас. Читання відіграє дуже важливу роль у розвитку дитини. Завдяки читанню у дитини розвивається уява, перед нею відкривається нове, що допомагає підготувати її до успішного майбутнього.

Сьогодні діти все більше часу проводять перед телевізором та комп'ютерними іграми, і негативні наслідки також зростають. Коли дитина читає, в мозку відбувається багато технічних речей. Складіть літери, щоб утворилися слова. Слова і речення перетворюються на образи, мрійливі світи. Те, що прочитав мозок дитини, з'являється в його голові.

Українська література духовно багата, виховує патріотів, прищеплює любов до Батьківщини, до батьківського дому, до України. Вони правдиво, яскраво, поетично відтворювали дійсність, подаючи інформацію про боротьбу за національну незалежність і соціальну справедливість.

Варто зазначити, що студенти із задоволенням дізнаються про сучасних авторів, адже з ними можна подружитися в соціальних мережах, послухати відеолекції та за можливості відвідати книжкові фестивалі. Проте життєвий і творчий шлях авторів більшості художніх творів у підручниках літератури навряд чи цікавий.

Н.С. Пермінова говорить про вікові особливості учнів при сприйнятті біографічного матеріалу.

Так, **5-6 клас** – це період «наївного реалізму». Учні цікавлять найчастіше окремі яскраві епізоди біографії письменника. Їх судження про події життя, риси характеру бувають категоричними, іноді односторонніми, але, як правило, емоційно забарвленими. Бажаний строгий відбір учителем біографічного матеріалу, пов'язаного з виховною функцією епізодів з життя письменника.

7-8 класи – період «морального самозаглиблення». Підлітків цікавить людина як носій певних властивостей особистості. Відбувається поступовий перехід від суб'єктивного до об'єктивного її сприйняття; розширення кола усвідомлюваних моральних властивостей особистості людини; поява інтересу до формування характеру, мотивів поведінки. На цьому етапі бажано відбирати біографічний матеріал, що відображає особистісні якості письменника, їх еволюцію.

8-9 клас – формування здатності критично оцінювати себе і оточуючих. Включення учнів до більш складної системи відносин зі світом, формування ціннісних орієнтацій і переконань. Біографічний матеріал доповнюється і розширюється за рахунок мемуарної літератури, спогадів сучасників, есе, літературних портретів та под.

9-11 класи – «епоха» зв'язків, усвідомлення причин і наслідків. Проявляється цікавість до складного внутрішнього світу людини, прагнення пізнати творче світосприйняття автора, сутність моральних якостей його особистості; розвивається здатність оцінити соціальні, моральні й естетичні сторони еволюції особистості автора, її обумовленість різноманітним факторів. Важливе цілісне представлення біографічного матеріалу, що розкриває особистісну і творчу сутність письменника.

Важливо, щоб діти не лише розуміли ідеї, а й стежили за тим, як письменники їх висловлюють. Щоб підтримувати інтерес дітей до літератури, потрібно організовувати вечори, зустрічі з письменниками та конкурси на кращого читача.

Наша сучасна література така ж молода, як і держава, а тому схильна до помилок, притаманних усім молодим людям. Література, а особливо письменники та поети, які її творять, також протестують проти всіх і прагнуть уваги. Не дивно, що багато шанувальників сучасної прози та поезії - молоді люди. По-перше, читати в сучасних молодіжних колах досить модно, а читання, особливо сучасне, є неостаннім аргументом у молодіжній психіці. По-друге, ці книги описують не просте життя підлітків і написані розмовною мовою, яка, на жаль, не завжди є пристойною, але це неозначає, що вони не цікаві.

Читачі мають бути в курсі проблем, з якими стикається як сучасна література, так і україномовна література. Тож читайте наших українських письменників, щоб отримати ковток свіжого повітря сучасної літератури. Коли ми заходимо до книгарні, давайте не кидати сумний погляд, на полиці заставлених українських книг. Бо "коли починається смерть культури, починається культура смерті" (Ліна Костенко, "Записки українського самашедшого").

Сучасний пригодницький роман для дітей, дія якого відбувається у 1990-х роках та на початку 21 століття, тобто в період незалежності України. Цільова вікова група 5-8 класи. У цей період з'явилася ціла низка авторів, які пишуть для підлітків: Леся Воронина, Олександр Гаврош, Сергій Гридін, Олександр Дерманський, Марина та Сергій Дяченки, Андрій Кокотюха, Галина Малик, та інші. Більшість із них пишуть пригодницьку фантастику. Дослідники дитячої літератури виділяють багато різновидів цього жанру, зокрема кращезнавчий детектив, пригодницький роман, історико-пригодницький роман, пригодницько-фантастичний роман та фентезі. Таке розмаїття та видозміна тематики і жанрів потребує теоретичного аналізу, осмислення та узагальнення, що певною мірою відображено у щорічному бюлетені Центру дослідження літератури для дітей. Мета цієї розвідки-окреслити сучасну пригодницьку прозу для дітей як метажанр та визначити основні жанрові модифікації твору.

Сучасні письменники, які орієнтуються на підліткову аудиторію, часто обирають для реалізації своїх ідей жанри наукової фантастики та фентезі. Серед тих, хто працює в цьому жанрі, Галина Малик ("Злочинці в паралельному світі"), Сергій Оксенік (трилогія "Ліс, небо і вода"), Г. Пахтяк ("Королівство"), Найпопулярнішим жанром фентезі й нової прози в сучасній літературі є оповідання. Оскільки твори фентезі та фантастики зазвичай мають пригодницький сюжет, можна виділити різні модифікації: пригодницьке фентезі, фентезі-детектив, фентезі: героїчне, міське, магічне, детективне.

Окрім розмаїття пригодницьких жанрів, згаданих вище, варто розглянути трилогію В. Рутківського: "Джури козака Швайки".

Отже, сучасна пригодницька фантастика для дітей має певні жанрові особливості. Важливо, що пригодницька фантастика може поєднуватися з прозою будь-якого жанру чи тематики, наприклад, фентезі, детективом чи історичною. Не існує сутожанрової специфіки твору. Зазвичай відбувається змішання різних жанрів. Розвиток жанрових форм, їх модифікація та асиміляція, як-от циклроманів для підлітків. Багато письменників обирають роман як прозовий жанр, оскільки це прийнятний обсяг для читання підлітками, а також тому, що він може охоплювати події з однією - двома сюжетними лініями і невеликою кількістю персонажів, але особливістю сучасної літератури є цикл, особливо романи, пов'язані між собою головним героєм, що є частиною серії.

РОЗДІЛ 2 Загальна характеристика життя і творчості Ірини Цілик

2.1. Біографія письменниці.

Ірина Андріївна Цілик (нар. 18 листопада 1982, Київ) — українська письменниця (поетеса, прозаїк), режисер. Народилася в Києві.

У 2004 році закінчила з відзнакою Київський державний університет театру, кіно і телебачення імені Карпенка-Карого. Працює режисером у сфері кіновиробництва.

Авторка кількох збірок поезії, прози та дитячих видань. Учасниця численних літературних фестивалів і культурних заходів ("Poesiefestival Berlin" 2017, Віденський книжковий ярмарок 2017, "Лейпцизький книжковий ярмарок" 2017, "Франкфуртський книжковий ярмарок" 2016, "Lyrik für Alle" (конференція Babelsprech, Зальцбург 2016), "Meridian Czernowitz" 2015-2016, Вільнюський книжковий ярмарок 2016, "Місяць авторських читань" (Чехія, Словаччина 2016), "Премія Вілениці" (Словенія 2008) та інш.

Окремі твори перекладалися німецькою, англійською, польською, французькою, чеською, литовською, румунською, каталанською мовами.

Окрім фахової та літературної діяльності, співпрацює також з різними українськими виконавцями і музичними гуртами як поетка-пісенниця. Авторка слів пісні "Повертайся живим" (у виконанні гуртів "Сестри Тельнюк" та "Козак System").

Чоловік Ірини Цілик — письменник Артем Чех. Син — Андрій (2010 р. н.).

Вірші: [«Непричесаність»](#), «Я матиму дитину від дощу», «Львівська ніжність», «Моя палата номер шість», «Метелик», «Сукена», «Ідіотка», «5см», «3 життя скорпіонів», «Я відчуваю твої дзвінки», «Йерма», «25 кадр», «Стільчик», «Ця дівчина», «Я перший селфіш на селі», «Вагітню», «Розкадрую уважно», «Колекціонер», «Байстриук», «Професійне», «Мій танець», «Здійснена мрія», «У моєму волоссі заплетена осінь», «Юльці», «Таті», «3 життя амеб», «Марині», «Щоденне», «Одному режисерові», «Летів вельон», «Останній день зими».

Прози: «Червоні на чорному сліди» збірка оповідань, 2015, «Родимки» збірка оповідань, 2012, «Післявчора» повість, 2008, «Ці» 2007,

Видання для дітей «МІСТОрія однієї дружби» пригодницька повість для дітей молодшого шкільного віку, 2016

Дехто стверджує, що люди мають імена не просто так. У випадку з режисеркою та письменницею Іриною Цілик саме можна сказати і про її прізвище. Адже її творчість зачіпає за живе, принаймні, тих, хто уважно читає її тексти та фільми. Звісно, ця "мішень" є ненавмисним вибором з її боку, але вона затримується в глибині її гостроти.

Наприклад, Оксана Забжко щиро підтримує Ірину, "Видавництво" вже високо оцінило її поезію, а Людмила Таран назвала Ірину однією з найталановитіших молодих письменниць України. Сестри Тельнюк на основі поезії Цілик мотивували учасників АТО, написавши гімн "Приходьте". Вони навіть написали гімн "Повертайся живим" для мотивації учасників АТО.

Сама Ірина вже видала свою восьму книгу 27 містах України і наразі закінчує пост-продакшн свого третього короткометражного фільму, чекаючи на повернення чоловіка та виховуючи тринадцятирічного сина.

Нині модно писати й говорити українською. Та й Радіодиктант національної єдності, нових значень — єднання всіх навколо рідної мови.

У важкі часи важливо, щоб ми були єдині. Такі концепції, як радіодиктант, є одним із способів об'єднати нас усіх. Ми повинні нагадувати один одному, що незважаючи ні на що, ми в цьому разом.

Мова надає величезну силу і підтримку всім нам як спільності, як українцям. Я думаю, що написання цього року радіодиктанту матиме особливий присмак. У цьому буде певна гіркота, але і одночасно відчуття світла в кінці тунелю. І ми всі разом до нього йдемо.

Авторкою тексту прошлорічного Радіодиктанту національної єдності стала українська письменниця та режисерка, членкиня Українського ПЕН Ірина Цілик, а читала його народна артистка, Герой України Ада Роговцева.

2.2. Жанрове і тематичне розмаїття творчості.

Дуже складно сказати про Ірину Цілик, чим вона відома більше: фільмами чи оповіданнями. Хоча перший вірш Іра написала ще в дитинстві. *«В 9 років я почала писати кумедні, дитячі, пафосні вірші, таку собі громадянську лірику»* - каже Ірина. Згодом наприкінці шкільного періоду дівчина обрала собі професію кінорежисера. Із цим пов'язує і перші прозові твори, адже з режисурою прийшла потреба, та і певно бажання, писати сценарії для своїх же фільмів.

Іра довго працювала в рекламі та не знімала власних фільмів, але після паузи, яку Іра з чоловіком та сином пережила в глухому селі, після т.зв. перезавантаження, Іра зняла два короткометражні фільми за власними сценаріями. Один із них був знятий за підтримки Державного агенства з питань кіно. Фільм називається «Помин».

Не зважаючи на те, що письменниця та режисерка сама чудово пише сценарії, вважає, що знімати за своїми творами фільми досить складно і мріє знімати та співпрацювати зі сценаристами.

«До довгої форми в романі я ще не готова. Хотілося би в один день написати роман, але я страшенно люблю оповідання. Пам'ятаю, як у селі в дитинстві читала. Це були збірки Коцюбинського, Остапа Вишні, Кобилянської. Смак формується з того, що ми читаємо і бачимо з дитинства».

Нещодавно Ірина видала нову збірку оповідань, де зібрала нові твори та ті, що вже бачили раніше читачі. В дорослій прозі в письменниці дуже помітний кіностиль, але візуалізувати текст їй вдалося навіть у своїй першій дитячій книжці. «Таке цікаве життя» - дитяча книжечка виникла з гри, в яку бавилася Іра зі своїм сином: писати короткі історії про все, що ми бачимо навколо, замінюючи деякі слова на малюночки.

Молода, але вже дуже популярна українська письменниця, авторка щирих і зворушливих віршів, лауреат низки престижних літературних премій. Як відзначають багато критиків, усі твори Ірини Цілик написані від щирого серця і здатні зворушити навіть найцинічнішого читача. Її прозові твори є яскравими та захоплюючими зразками сучасної української літератури. Крім того, авторка займається продюсуванням короткометражних фільмів і має намір одного дня зняти повнометражний фільм. Прочитати книги Ірини Цілик варто всім, хто небайдужий до сучасної української літератури та поезії, кому небайдужа складна суспільно-політична ситуація в країні, хто любить добру, по-справжньому чесну поезію.

Ірина Цілик - яскрава, весела та багатогранна, такою ж багатогранною є її творчість. Саме тому варто взяти до рук книги авторки у жанрі творів для дітей. Ці збірки веселих оповідань, доповнене барвистими ілюстраціями, спостереження для повсякденним життям Києва, що неодмінно зацікавить і порадує юних допитливих читачів.

Воєнна поезія - це ліричні вірші, які передають думки та почуття про війну. Воєнна поезія зазвичай відображає жорстокість і біль, пов'язані з війною, і може бути написана як військовослужбовцями, так і цивільними особами, які страждають від наслідків війни.

Воєнна поезія може мати різні форми і стилі, від класичних сонетів до вільно говірша. Воєнні вірші часто використовують образи та метафори, щоб передати трагічні наслідки війни, такі як смерть, руйнування та розлука з близькими.

Вони є важливим літературним жанром, який відображає важливі історичні події та передає важливість пам'яті про минулі трагедії.

У такий важкий час, коли в нас в країні війна хочеться виділити один із віршів письменниці. «Плвертайся додому».

Чоловік Ірини Цілик, письменник Артем Чех, повернувся на війну у 2022 році. Режисерка каже, що цього разу було набагато важче, ніж у 2015-му.

Нещодавно у фейсбуці Чех опублікував емоційний допис про те, як роздумує про смерть на війні. Автор наголосив, що в першу ніч в боях прийняв "можливість загинути як ймовірність". Він багато про це думав, а також кожного дня до загибелі Махова заходив на його сторінку. "Я знав, де він є. І радів, коли бачив якийсь його пост. Полегшено зітхав. Я орієнтувався на його життя", – писав Чех. Але потім його не стало. І, як повідомив Чех, йому вже нічого не страшно.

РОЗДІЛ 3

Цілісний аналіз повісті Ірини Цілик «МІСТОрія однієї дружби»

3.1. Сюжетно-композиційний аналіз.

«МІСТОрія однієї дружби» - це пригодницька повість для дітей молодшого шкільного віку. Але на мою думку цю книгу мають прочитати і дорослі, тому що там багато інтересних сюжетних ліній, про яких корисно знати і дорослим людям, і людям літнього віку. Відкривається багато таких інформацій якою хочеться поділитися, і варто знати кожним.

Кожен пізнає рідне місто по-своєму. Можна читати історичні розвідки, можна дозволити розповідати про давнє й минуле. А можна самому вирушити в мандри містом, прислухатися до його таємничого голосу і вивчати знаки, які воно тобі подає. Саме так і зробила десятирічна Таня – героїня повісті письменниці та кінорежисера Ірини Цілик. Таня знайомиться з Києвом і дізнається чимало його таємниць, адже її гід – голос самого міста. Справді кінематографічну та містерійну «МІСТОрію» намалювала Марися Рудська.

Ця повість носить у собі пізнавально-виховні аспекти. Одним із основних засобів виховання школярів, а також формування їх позитивного ставлення до світу природи є, безперечно, художня література. З цього твору читачі можуть набути відомості про різні міста, пам'ятники Києва. Основне у цьому творі, пізнання на практиці, а не через комп'ютер чи телевізор, головним героям потрібно власними очима зрозуміти оточуюче середовище, пізнати його, вони мають закарбувати події у свою пам'ять, а не на плівку фотоапарата.

Це книга розповідає про історію міста Київ. Дуже тепло, по-домашньому, затишно описані вулиці мирного Києва. І зарас, у такий важкий час приємно читати про тихе місто.

Місто показує нам життя героїні у різних формах: ранкове прибирання, схід сонця, доставка хліба до крамниць, святкові прогулянки мешканців, побачення закоханих, зйомки фільму, засідання міської влади тощо.

"МІСТО...дозволяє читачеві уявити, що "МІСТО" сумує, любить...

Воно може сердитися, що його ніхто не любить, і відчувати, що воно нікому не потрібне. Можливо, МІСТО може навіть мститися своїм мешканцям за їхню недбалість, байдужість та егоїзм.

Місто підкреслює, що головними дійовими особами є люди."Ці будівельники, мільйони інших мешканців, ваші мами і тата і навіть ви-цеї є місто. І поки мої мешканці не

знайдуть спільної мови, я ніколи небуду по-справжньому сильним". Київ незадоволене тим, що його мешканці не можуть домовитися і сваряться між собою. Як порядні люди, вони хочуть, щоб їхні співгромадяни жили в гармонії один з одним і не мусили щоразу миритися!

Місто показує себе з різних сторін: веселого і сумного, спокійного і дратівливого, лагідного і галасливого. З друзями тобі непотрібно прикидатися тим, ким ти не є, ти можеш бути собою! Місто не приховує, що йому не подобається те, що роблять сучасні забудовники.

У самому творі розповідається про дівчинку Таню, яка подружилася з містом Києвом. Звучить дивно, але дівчинка чула кожен рух, кожную мить міста. Чула капелю дощу, дзенькання трамвая.

У повсякденному житті ми навіть не помічаємо цих маленьких звуків і сигналів. Для нас це звичні речі, на які ми не звертаємо уваги. Але якщо ми зупинимось на мить, заплющимо очі та послухаємо шум дощу, як це чудово. Маленькі радощі життя просто перед очима. Але ми настільки зайняті собою, що навіть не помічаємо таких дрібниць. Наскільки кращим був би світ, якби кожен приділяв хоч трохи уваги один одному і тому, що нас оточує.

Можна більше дізнатися про створення міста Києва, про всі історії що сталися з Києвом за ці всі роки. Розповідається не лише про хороші події, але і про сумне.

Наприклад про Бабин яр. Бабин Яр у Києві був місцем одного з найбільших масових розстрілів євреїв в окупованій німцями Європі. Це сталося 29–30 вересня 1941 року.

Одного разу Київ приводить Таню до Бабиного Яру. Її враження і відчуття не з приємних, але вона каже: "Це місто-не тільки атракціони, лялькові театри, кафе-морозиво і казкові нісенітниці. Саме тому я привела вас сюди. Деякі сторінки моєї історії настільки трагічні, що про них важко говорити. Але не говорити про них взагалі не можливо". Дійсно, місто має право показувати свою менш красиву сторону. Адже найближчі нам люди розповідають одне одному про все. Не тільки про те, як і чому раділи, ай про те, як страждали.

Та ще багато інших історій розповідається, але дуже цікаво що не з дитячої сторони, не з дорослої сторони, а з сторін міста.

Мене вразила один вислів, діалог між містом та Танею. Місто розповідає дівчинці що привиди що це не найгірше що є в місті, а страшніше це люди.

Це дуже такий влучний вислів про буденне життя.

Але місто не каже що всі люди погані, бо також у цій же книзі є цитата, про те що люди це найголовніше що є у місті. Бо якби в місті не було людей, то місто не було б таким, яким ми його зараз бачимо. Тобто людина, це така цікава істота, що вона може бути і хороша і погана. Люди самі будують і самі руйнують.

Як і в цій історії, у реальному житті є різні люди. Зрештою, ніхто не схожий. Хтось бачить речі по-одному, а хтось інакше.

Ще мені сподобався вислів про фотографії. „Кожна фотографія зупинає одну єдину неповторну мить, такої більше ніколи не буде. Ні вчора, ні завтра, ні навіть наступної хвилини, тому треба цінувати те, що просто є зараз.

Мені здається, що життя кожної людини – це творчість, бо сама людина впливає на те, що в ньому відбувається. Зрештою, кожна людина по-різному формує своє життя і по-різному підходить до речей. Ось чому ми, люди, різні.

Це здається дуже просто, ніби звучить така банальна істина — цінувати те, що є. Що воно за відчуття щастя? Напевно у кожного уявлення про щастя буде різним. Для когось це слава, багатомільйонні статки, для когось час проведений з коханою людиною, а для когось – відчуття спокою і миру в душі і на серці. Колись всесвітньовідомий американський режисер Вуді Алєн в інтерв'ю сказав: «Щастя – це талант цінувати те, що у тебе є, а не те, чого немає». То може ми забагато хочемо від життя, вимагаємо неможливого? Дехто щодня запитує себе: «Де воно моє щастя?». Ми очікуємо, як в дитинстві, що щастя, як подарунок впаде нам у руки. Головне – це розуміння того, що щастя не в задоволенні своїх потреб чи бажань, воно значно глибше поняття. Щастя – це стан душі. Не всім нам вдається зберегти своє щастя, тож тримайте його міцно. Ми часто шукаємо щастя в чужих краях, у кого як складаються життєві обставини, що не залежать від нашого бажання.

І як ми читаємо в книзі, ми повинні ловити кожну мить, тому що те, що вже було, більше не повториться. Ми більше ніколи не переживемо цю мить. Правда, це може бути в чомусь схожим, але таким, як раніше, ніколи не буде.

В сюжеті Місто показало дівчинці, як починається один обичний день. Таня не встигла подумати про це, як зрозуміла, що опинилася в дитячому садку. І потрапила туди якраз на сніданок. По серед кімнати під яскравим сонячним промінням стояв низенький столик. За ним сиділи діти, не охоче беручи ложками тарілки. Таня зрозуміла, що вона невидима для інших.

Потім дівчина опинилася в телевізійній студії. Вона ніколи раніше не була на телебаченні. Таня побачила ведучу новин, а потім прогноз погоди. Вона сказала, що в Києві буде дощ, а Таня побачила прекрасну сонячну погоду.

Потім Таня Хорошун зрозуміла, що знаходиться у великому офісі. Посеред кабінету стояв довгий стіл. За цим столом сиділи різні серйозні чоловіки. Це було схоже на зустріч поважних керівників. Вони не квапливо розмовляли за кавою, а Таня тихенько причаїлася, прислухаючись до їхньої розмови. Серед них був і вчорашній "руйнівник" .Він сказав їй ,що працює на користь міста. Таня не повірила його словам.

Раптом дівчинка опинилася в кімнаті з великими прозорими ящиками з різними птахами і комахами, деякі з яких були з відкритими дверцятами.

Таня вже здогадалася, що це виставка екзотичних метеликів і птахів. Звичайно, на цих створіннях було набагато цікавіше дивитися, ніж на експонатив музеї природознавства. Один з метеликів підлетів до синьої футболки Тані. Та щойно вона потягнулася до нього, як перед очима все яскраво ожило, і за кілька секунд Таня вже стояла у своєму саду вдома.

У повісті ще розповідається про день народження міста. Як готувалися люди, що відбувалося, як готувалася Танина родина. Уся родина вже мала плани на день народження міста. Плани були у всіх: мама хотіла прочитати свій новий роман, батько чекав дзвінка про важливу операцію, Софія гуляла з друзями і так далі. Тож після сніданку всі розійшлися по своїх справах.

За сюжетом дівчинка спробувала себе і в ролі актриси. Що сталося абсолютно випадково, в звичайний день, коли маленька Таня йшла вулицею. Це теж цікава річ. Адже навіть у сучасному світі не кожній дитині дається шанс стати арктисою, хоча б на кілька годин.

У повісті розповідається, що одного ж разу несподівано молода дівчина на маленькій вуличці в Бордичів Тік перейшла через спуск і побачила, що все навколо вкрите пухнастим снігом. Вдали люди в шубах, пальто і теплих шапках гріли руки над багаттям, а неподалік стояло кілька коней...

Неподалік знімали кіно. І режисер попросив Таню зіграти маленьку бідну дівчину, з тих часів, коли була бідність та голо

3.2. Ідейно-тематичний аналіз.

Повість – це прозовий твір, у якому описано декілька подій із життя багатьох персонажів. Повесть значно більша за обсягом ніж оповідання.

Пригодницька повість -це розповідний прозовий твір, у якому описуються незвичайні або небезпечні події, сюжет розвивається швидко, є інтрига, діють яскраві персонажі.

Як і Таня Хорошун, ми всі любимо мріяти і завжди цікавимося пригодами, які запам'ятаємо на все життя. Це тому, що більшість наших пригод ми переживаємо в дитинстві і черпаємо з них багато натхнення. Наша уява працює як вічний двигун, щодня даруючи нам нові ідеї. І якщо ми всі подумаємо про свої найприємніші пригоди, то напевно, згадаємо як гралися з друзями в саду або відвідували бабусину хату.

Основна ідея історії полягає в тому, що ... у місті відбувається багато цікавого, особливо для містян, як і бачать і чують трохи більше ніж інші.

Можна десятиліттями жити не маючи стосунків з містом, наприклад з сусідом, якого бачиш щодня, іноді навіть вітаєшся, але забуваєш як тільки робиш два кроки від нього. Можна сказати що стосунки з містом виникають тоді, коли ти думаєш про нього як про місто. Коли ти проходиш повз будинок і дивишся на нього. Дихаєш його повітрям і порівнюєш його з повітрям інших міст. Коли ти йдеш його вулицями, ти розумієш які явища вплетені в тканину цієї конкретної вулиці.

Стосунки з містом важливі з раннього віку. Якщо ви потоваришуете з містом, ви можете стати одним з його найкращих друзів. Якщо ти подружишся з містом ,ти побачиш багато чого!

Композиція складається з 10 розділів.

Розділ 1- Метелики в голові

Розділ 2 - Дивне знайомство

Розділ 3 - Незвичайна екскурсія

Розділ 4 - День народження

Розділ 5 - Велика депресія

Розділ 6 - Що не літо, то зима!

Розділ 7 - Справи амурні

Розділ 8 - Місто страшне і таємниче

Розділ 9 - Бідна багата Таня

Розділ 10 - МІСТОрія однієї... і ще однієї дружби

Паспорт – характеристика повіті

Назва: «МІСТОрія однієї дружби»

Автор: Ірина Цілик

Жанр: пригодницька повість

Рік написання: 2016 рік

Тема: зображення подорожі головної героїні рідним містом Києвом, під час якої вона дізнається більше, та багато його таємниць

Головні герої повісті: Таня Хорошун, її батьки Катя та Толя, бабуся і дідусь, сестрі Софійка, Місто Київ

Композиція складається: з 10 розділів

Головна думка: « У місті відбувається стільки багато всього цікавого, особливо для тих його мешканців, які уміли побачити і почути трішечки більше за інших»

Проблематика повісті: батьки і діти, збереження історичної пам'яті, дбайливе ставлення до того, що нас оточує.

Особливість головного героя полягає в тому, що вона бачить, чує і помічає те, чого інші не бачать і не помічають. Тому що вона приділяє трохи більше уваги речам, дрібницям.

Таня Хорошун не змогла поїхати в літній табір і залишилася вдома. Але оскільки вона змогла помічати те, чого інші не могли, повсякденне життя в його власному маленькому містечку було дуже хорошим. Вона дізнається більше про своє рідне місто. І замість сірих, скучних буднів вони стали веселими та цікавими днями.

Розділ 1- Метелики в голові

Десятирічна Таня Хорошун навчалася в четвертому класі. Вона багато падала і мала такі ж зелені очі, лікті та коліна. Одного разу Мирослава Адамівна, так звали вчительку дівчини, разом зі своїм класом пішли до Природничого музею. Учні не могли відірвати очей

від вітрини і були зачаровані. На третьому поверсі на всіх чекали метелики. Таня дуже любить метеликів і прочитала про них кілька енциклопедій. У музеї були представлені сотні видів метеликів, від простих до тропічних.

Вдома вся сім'я Хорошун чула розповіді про відвідини музею. Сім'я хотіла поїхати туди знову. Але батько дівчинки працював у ветеринарній клініці і не мав часу на прогулянки, а мати зранку до вечора була в київській редакції журналу. Сестра Софія готувалася до вступних екзаменів. Бабуся з дідусем також були зайняті.

Наступного дня вона пішла до школи сама..... Натомість вона вирішила піти до музею. Вона сама сіла в метро і дісталася до музею. Вона була першою в черзі і годинами розглядала метеликів, яких дуже любила. Про те що вона прогуляла школу, ніхто не знав.

Вдома Таня відчувала, що у неї є таємниця. Вона розповіла своїй вчительці, що сьогодні день народження її мами. Дівчинка добре відвідувала школу, виконувала домашні завдання.

Одного разу стався нещасний випадок. Мама Тані несподівано звільнилася з роботи і забрала доньку зі школи. Вона мала довгу розмову з вчителькою. Вдома дівчинка чекала на розмову. Її батько був дуже засмучений і сказав: "Ти не хороша дівчинка, тид уже погана дівчинка". Він також сказав, що не купить їй путівку в табір. Дівчинка була дуже розчарована.

Розділ 2 - Дивне знайомство

На літо всі Танині друзі поїхали з Києва. У дворі залишилося кілька хлопців, але з ними у неї не склалися стосунки. Вона навіть побилася з Марком Захарченком. Хорошун вийшла з двору і пішла у невідомому напрямку. Йдучи вулицею, вона помітив між будинками невеликий зелений будиночок, де міг жити Карлссон. Поруч стояв екскаватор і велися будівельні роботи. Раптом Таня почула глибокий голос: "Це татаро -монголька орда ". Але поруч з нею нікого не було.

Таня запитала, хто з нею говорить. Це виявилося старе, втомлене місто ,вже не потрібне своїм мешканцям. Його голос продовжував скаржитися на те, що люди зносять їхні старі будинки. Дівчинка сказала, що місто має щось зробити. Тоді почався справжній торнадо, сильний буревій. Водій злякався і вискочив з екскаватора.

Усе затихло. Місто запитало її: "Як ти думаєш, що таке місто?". Таня назвала дерева, вулиці, дороги,магазини. Головне- це люди". Поки мешканці не знайдуть спільної мови, я ніколи не матиму реальної влади. Це важливо",-додав він(Місто).

Розділ 3 - Незвичайна екскурсія

Дівчинка прокинулася дуже рано, щоб побачити як прокидається Місто. Хочеш подивитися, як усі починають свій день?" - запитав Місто. Таня не встигла й оком змигнути, як опинилася в дитячому садку, де діти неохоче набирали ложками свій сніданок. Потім вона перейшла до телевізійної студії і спостерігала за ведучим, який читав новини та прогноз погоди. Пізніше в кабінеті з довгим столом вирішували вчорашні проблеми будинку...

Розділ 4 - День народження

Сьогодні день міста. У квартирі де проживала дівчина зранку пахло полуничним пирогом. Проте сім'я не провела жодного дня разом. Після сніданку всі розійшлися по своїх справах. Таня теж вийшла в сад. Сьогодні місто було особливо ошатним. У повітрі витав запах парфумів і солодоців, було багато повітряних кульків та гірлянди. Озираючись ,дівчина дійшла до Софійської площі. Там вже панувала святкова атмосфера.

Таня зраділа що до неї знову заговорив Місто. Воно ненавиділо свято, бо завтра клумби будуть витоптані, скрізь буде сміття і бите скло. Місто вирішил показати нові міста і повела дівчину на Андріївський узвіз. Там було багато людей. Тут Місто розповів про мідних баб ,яку привіз до Києва князь Володимир, і про Десятинну церкву. Потім була гора, з якої було видно все. Це була Старокиївська гора. Раптом на шиї дівчини з'явилося гарне намисто. Це був подарунок від міста на згадку про чудовий день. Після обіду Таня повернулася додому і помітила, що клумби біля її будинку трохи понівечені, а деякі ромашки зірвані.

Розділ 5 - Велика депресія

Одного ранку місто було сумним і заплаканим, спочатку мряка, а потім проливний дощ, який тривав кілька днів. Львів також за телефонував до Києва і запитав, що сталося. Але нічого не було. Він просто був у поганому настрої. У великому офісі, де була дівчина, відбувалася чергова нарада. Начальник скаржився, що керівники погано доглядають за містом.

У родині кожен по-різному ставився до погоди. Дідусь казав, що дощ іде, бо місто думає, що його ніхто не любить. Ці слова знайшли відгуку душі Тані. Вона взула гумові чоботи, теплу куртку і побігла на вулицю будувати своє пісочне королівство. Коли мешканці міста запитали її, що вона робить, вона відповіла: "Роблю пісок". "Я будую місто,

мені це подобається",-відповіла вона. Таня ніколи не відривалася від своєї роботи і про все радилася з містом. І вона твердо вирішила побудувати велике місто, коли виросте!

Розділ 6. – Що не літо, то зима!

Таня любила гуляти містом і слухати його історії. Не тільки в центрі, де все було красивим, а й в інших районах з дерев'яними будинками, яких де навіть не було каналізації. Раптом на вулиці Болітів Тік вона помітила сніг. Але сніг був темлим. Це були зйомки фільму. Режисер сердився, бо одна з дівчат на роль сироти не з'явилася. Чоловік дав Тані цю роль, і Таню швидко загримували. Вона мала взяти ганчірку, сісти і уявити війну, як вона злякано тікає за стіну, коли приходять солдати. Їй це вдалося.

Раптом на сусідній вулиці вона побачила бідну дівчину, яка стояла біля своєї крамниці з піднятими руками. Таня підійшла до неї, дала їй в руки зароблений конверт і побігла геть. Незнайомка незабаром наздогнала героїню і запропонувала купити разом щось смачненьке. Вони купили вишні, булочки, сир, шоколад і цукерки. Разом вони влаштували пікнік на даху будинку.

Розділ 7 - Справи амурні

Таня знову гуляла з Містом, коли побачила свою сестру Софійку. Вона невтішно плакала, а коли дізналася, що через 15 хвилин у неї побачення, сіла на розмальовану лавку. Таня підбадьорила її і порадила не відвертатися від свого хлопця. Дівчина вирішила підглянути за першим побаченням сестри. Високий рудий хлопець подарував їй букет ромашок. Місто подарувало їм незабутній романтичний момент. Їхній настрій не затьмарився, коли хлопчик на скейті несподівано зіткнувся з Софією. Зі свого балкона Таня бачила, як рудий привіз сестру додому і сказав їй, що вона дуже гарна.

Розділ 8 - Місто страшне і дивне

Сьогодні у нас було дві пожежі, автомобільна аварія, вулична бійка, крадіжка, новонароджена дитина, багато розбитих сердець... А ще Місто неспало спокійно, бо мало справу з привидами. І виявилось, що Київ має багато таємниць. Врешті-решт вони дійшли до Лисої гори, і місто розповіло дівчинці казку. Колись наші предки вірили, що планету оточують змії, які постійно кусають себе за хвіст. І там, де капає ї отрута, виростає лиса гора. Гори лисі тому, що на них мало що росте. Одна з головних лисих гір у Києві називалася Києвиця. Це місце, де відбувалося багато поганого: язичницькі поклоніння, жертвоприношення, Батий поховав тут сотні душ 1240 році, а 100 років тому це було місце страти. Дівчина хотіла піти на іншу гору і опинилася біля київського фунікулера. Там була

ще одна лиса гора, яка називалася Володимирська Гірка. З відти було набагато красивіше Поштова площа, Дніпро ,лівий берег Києва і пам'ятник Володимирі Великому.

Пізніше вони опинилися в найжахливішому місці. Раніше тут був яр зі струмком. У 1941 році, під час Другої світової війни, нацистські загарбники розстріляли тут тисячі киян, українських патріотів і мислителів. Так Таня дізналася про Бабин Яр.

Розділ 9 - Бідна багата Таня

Було літо. Софії треба було готуватися до вступних іспитів . Щоб Таня не залишалася сама в саду, мама забирала її на роботу. Дівчинці хотілося погуляти вулицями, але вона нічого не могла вдіяти. Вся редакція гуділа, як бджолиний вулик, і до Тані не було ніякого діла. Вона ходила з мамою на роботу до тата, де було дуже цікаво. Приносили котів, у яких майже не було зубів, цуценят, які потребували щеплень, і старих вівчарок.

Тата викликали на важливу операцію, і дівчину забрала до себе бабуся Оля, викладач вищої математики в університеті. В університеті було багато студентів, кожен займався своїми справами. Бабуся вже була в аудиторії і чекала на іспити. Таня дочекалася, коли Ольга Павлівна закінчить, і пішла з викладачами пити чай з бутербродами в окрему кімнату. Дідусь прийняв візит разом з онукою.

Дідусь мав власне фотоательє і викладав науку студентам-кінологам. Дідусь фотографував Таню і розповідав їй про прадіда Грицька. Він також любив фотографувати воєнні міста. І у нього був альбом з цими фотографіями понівечених будинків, театрів і церков, підірваних клечалок і так далі.

Мій дідусь казав, що місто було відбудоване завдяки людям. Найважливіше в місті-це люди. Вона десь це вже чула. Виявилось, що у них був спільний друг дитинства, але це залишиться їхньою таємницею.

Розділ 10 - МІСТОрія однієї... і ще однієї дружби

Місто наказало дівчині запам'ятати цей день. Дівчинка опинилася в кондитерській і сіла за стіл. Перед нею з'явилися солодощі та молочні коктейлі. Вона з'їла все, що їй сподобалося. Потім Таня пішла до аквапарку і довго перебувала у воді. Наступне, що вона пам'ятає, це те, що вона опинилася посеред магазину іграшок, суха, одягнена із зачіскою. Всі іграшки хотіли, щоб Таня їх взяла. І вона була розгублена.

Але їй потрібно було трохи відволіктися і поговорити про те, що сталося напередодні. Тато зібрав усіх на сімейну нараду і оголосив, що Таня їде на літо на море.

Але вона розплакалася і втекла до своєї кімнати. Тоді дівчина вирішила розповісти все про старий будинок, вантажівку з тортами, екскаватор, поїздку на телестудію, зйомки та інші свої пригоди в Місті. Це був чудовий вечір. Тільки мама з татом були на кухні, обговорюючи дружбу доньки з містом.

Таня стояла і прощалася з містом, поки не побачила Марка Захарченка. Він був один на дитячому майданчику і грався з м'ячем. Місто запропонував взяти хлопчика з собою. І саме тоді навколо почало відбуватися багато цікавого, особливо для мешканців, які виглядають трохи не так, як інші.

3.3. Пообразний аналіз.

Якщо говорити стисло, то пізнавальне значення всякого художнього образу, і в першу чергу образу-персонажа, полягає в тому, що через образ одної людини ми можемо судити про життя цілої групи людей, класу чи навіть суспільства. В літературному образі письменник втілює найбільш суттєві особливості свого народу, відображає його політичний лад і соціальний стан, його культуру й побут, його психологію і національну вдачу.

Десятирічна Таня Хорошун навчалась в 4 –А класі. В неї були зелені очі та лікті з колінами в тон, бо вона часто падала. Таня обожнювала метеликів і навіть перечитала не одну енциклопедію про них. Таня ніколи не підводила батьків, завжди вчасно приходила на перший урок і ніколи не переходила дорогу на червоне світло. Але одного разу сталося щось незвичайне. Легенький вітерець розвіяв Таніне волосся. І в цей момент сталося щось надзвичайне. Дівчинка почула голоси міста.

Тато Толя працював у ветеринарній клініці та не мав часу на прогулянку. У нього були важливі операції, багато хворих тварин, яких потрібно було лічити.

Мама Катя зранку до ночі працювала в київській редакції журналу. Писала багато про відпочинки, і розваги в місті. Тому і не відпочивала, і не розважалася сама уже дуже давно.

Коли були в неї вихідні тоді вона готувала тістечка та смаколики, якими тішмла свою родину.

У старшої сестри Софії на носі вступні іспити та не мала часу дивитися за Танею. В свободний час вона готувалася до екзаменів, та гуляла з друзями. Софійка знайомилася з рудоволосим хлопцем, який їй приніс букет ромашок.

Бабуся Тані Хорошун викладала вищу математику в інституті, і проводила іспити у студентів, тому не мала часу дивитися за Танею.

3.4. Авторська розробка поурочного планування за повістю Ірини Цілик «МІСТОрія однієї дружби».

Розробка уроку позакласного читання української літератури в 5 класі

Тема : Ірина Цілик. Короткі відомості про письменницю. Повість «МІСТОрія однієї дружби». Місто завжди говорить із тими, хто його чує.

Мета: формувати предметні компетентності: знати основні відомості про Ірину Цілик; вдумливо читати, визначати головну думку прочитаного, аргументувати її прикладами, цитатами з тексту; назвати основні ознаки повісті та виявити їх у творі; висловлювати свою думку щодо прочитаного,

Тип уроку: урок позакласного читання, урок-квест.

Очікувані результати: учні розповідають про основні етапи життя Ірини Цілик; знають зміст повісті «МІСТОрія однієї дружби», визначають ознаки повісті; вміють дослівно переказувати, виразно читати, визначати елементи сюжету, ключові слова.

Обладнання: мультимедійна система, зображення визначних місць Києва, малюнків, що передають сюжет повісті.

Місто – це ж не лише атракціони, лялькові театри,
крамнички з морозивом та казкові нісенітниці...

Ірина Цілик

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Мотиваційний етап.

1. Забезпечення емоційної готовності до уроку.

- Доброго ранку! Я рада всіх Вас бачити на уроці.

Інтерактивний прийом «Міні – інтерв'ю».

- Яким був попередній урок? (важким, цікавим...)
- Якою була перерва? (веселою, короткою...)
- З яким настроєм ви прийшли на урок?(гарним, сумним, надзвичайно веселим...)
- А яка зараз повинна бути обстановка на уроці, щоб ви змогли засвоїти нову тему? (робоча)

- Отже, давайте створимо таку робочу атмосферу.

II. Етап планування діяльності учнів.

- Я пропоную вам побути в ролі мандрівників, але не простих, а літературних.
- Чи знайомі вам ці місця? (на дошці є малюнки)
- Де ви їх бачили?
- Так, це столиця нашої Батьківщини – місто Київ. І ми з вами, разом із Танею Хорошун, головою героїнею повісті Ірини Цілик «МІСТОрія однієї дружби» відправимося у подорож до цього величного міста. Але не можна говорити про твір, нічого не знаючи про людину, яка його написала.

1. Вправа «Закінчи речення»

- Шановні учні, ваше завдання буде закінчити речення, закінчити почате речення на свою думку.
- На мою думку я на уроці дізнаюся про ...
- Сьогоднішній урок буде цікавим, тому що...

III. Етап опрацювання навчального матеріалу.

- Сьогодні поговоримо про творчість сучасної української письменниці.

1. Інтерв'ю з письменницею

- Щоб ми більше дізналися про Ірину Цілик ми опрацюємо її біографія з цікавою грою. У вас буде можливість поставити запитання до письменниці. (учні по черзі задають питання письменниці)

Слово вчителя:

- У якому році був написаний твір, пригодницька повість «МІСТОрія однієї дружби»?
- Визначте жанр твору.

2. Робота над змістом повісті.

- Чи сподобалися вам уривки повісті, які ви читали вдома?
- Що вас найбільше вразило?
- Як звати головну героїню твору?
- Чому Таня залишилася на літні канікули у місті?

- Розкажіть, як відбулася перша зустріч головної героїні із Містом.
3. Складання різних карт.
- Учні, ви вдома читали різні частини повісті. Пропоную вам поділитися своїми знаннями і відтворити маршрут пригод головної героїні за допомогою різних картин за такими алгоритмами:
 1. Місце зустрічі.
 2. Що побачила.
 3. Що здивувало.
 4. Які висновки зробили.
4. **Фізкультхвилинка**
- Слухати ми перестали
І тепер всі дружно встали.
Будемо відпочивати,
Нумо вправу починати.
Руки вгору, руки вниз,
І легесенько прогнись.
Покрутились, повертілись,
На хвилинку зупинились.
Пострибали, пострибали,
Раз — присіли, другий — встали.
5. *Завдання аналітичного характеру.*
- Паспорт повісті «МІСТОрія однієї дружби»
- Ви подивіться будь ласка на дошку, ви бачите паспорт повісті на дошці.
Давайте разом проаналізуємо.

Назва	«МІСТОРія однієї дружби.
Автор	Ірина Цілик.
Жанр	Повість.
Рік написання	2016 рік.
Тема	Зображення подорожі головної героїні рідним містом, під час якої вона дізнається багато його таємниць.
Герої	Таня Хорошун, її батьки, бабуся і дідусь, сестра Софійка, Місто.
Композиція	10 розділів.
Головна думка	« ...у місті відбувається стільки всього цікавого, особливо для тих його мешканців, які уміли побачити і почути трішки більше за інших.»

6. Гра « Маршрут пригод головної героїні»

1. Ранок у Києві
2. Фундамент Десятинної церкви
3. Десятинна церква
4. Київ у період війни
5. Гори Києва
6. Пам'ятник дітям, розстріляним у Бабиному Яру
7. Лиса гора
8. Майдан Незалежності, День Києва

IV. Оцінювальний етап.

7. *Визначення проблематики повісті (учні по черзі визначають проблематику повісті).*

1. Батьки і діти.
2. Збереження історичної пам'яті.
3. Дбайливе ставлення до того, що нас оточує.

8. *Зверніть увагу на епіграф уроку, як ви розумієте його зміст?*

Місто – це ж не лише атракціони, лялькові театри,

9. *Продовжте речення (учням потрібно закінчити почати речення)*
- Сьогодні я дізнався/ дізналася
 - Було цікаво
 - Я зрозумів/ зрозуміла, що ...
10. *Складання асоціативного рядку(Чого вчить, і виховує ця повість?)*
11. *Оцінювання роботи учнів.*
- Ви сьогодні дуже були активні, ви всі молодці. Найактивніші учні на сьогоднішньому уроці заробили певні оцінки.

V. Підведення підсумків

1. Повідомлення домашньої роботи

- Головним героєм повісті стало Місто. Складіть сенкан до цього образу.

Схема складання сенкану

Тема: одне слово – іменник.

Означення до теми: два слова – прикметники.

Дія, пов'язана з темою: три слова – дієслова.

Розуміння теми: фраза з 3-5 слів.

Синонім до теми: одне слово – іменник.

2. Завдання 2

Придумати рекламу пригодницькій повісті « Місторія однієї дружби»

ВИСНОВКИ

Дитяча література вже почала піднімати серйозні проблеми, більшість з яких є актуальними для сьогодення і безпосередньо стосуються героїв книжок та їхніх близьких, такі як хвороба, розлучення батьків, смерть і війна. Ірина Цілик зі своєю київською дитячою літературою пішла ще далі. Вона показує гострі сторінки історії те, як почати розмову з дітьми на складні міські історичні теми.

Для когось місто – це друг чи коханий, для когось -кохана ,для когось-наставник, схожий на бабусю чи дідуся ,а для когось-навіть дитина (Таня Хорошун будує місто з піску і на питання чому відповідає: "Я його будую і я його люблю").З іншого боку, місто може бути чимось іншим у різний час для одних і тих самих мешканців.

Діти повинні дружити з містом, в якому вони живуть. Бо дружба зазвичай означає любов, яка зігріває і мешканців, і місто. А письменники повинні писати про стосунки між дітьми і дорослими та їхнім малим рідним містом. Тому що точно відомо, що дружба може бути довірливою і міцною не тільки з Києвом: не тільки з Києвом, а й з містами-побратимами Києва-Дніпром і Харковом.

Ця книжка вчить нас насамперед помічати маленькі речі навколо нас, радощі життя. Бачити дрібниці краще за інших. По-друге, бути чесною дитиною. І по-третє, не втрачати дитинство, насолоджуватися кожною його хвилиною, бо ці роки вже ніколи не повернуться.

Мені так сподобалася ця книга, що я відчула себе на екскурсії Києвом, містом, в якому я ніколи не була, але дуже хочу побувати. Вона також вчить нас любити, цінувати, знати своє рідне місто чи село і пишатися ним.

Список використаної літератури

1. Цілик Ірина. МІСТОрія однієї дружби : <повість> / Ірина Цілик.- Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. – 125 с.
2. МІСТОрія однієї дружби: пригодницька повість для дітей молодшого шкільного віку. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. — 128 с.
3. Баран (Гнідець) У. С. : Активний канон сучасної літератури для дітей та юнацтва : захід та схід // Наукові праці. Літературознавство, 2014, Випуск 227 – Т. 239 – С.8-12.
4. Вернигора Н. М. Література для дітей у ХХ столітті: жанрово-тематичний аспект [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article &article=1329>
5. Овдійчук Л. Жанри та стильові особливості сучасної прози для дітей/ Л. Овдійчук // Українська література в загальноосвітній школі. - 2015. - № 1. - С. 35-38. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/305>
6. [Ірина Цілик здобула нагороду за найкращу режисуру на кінофестивалі «Санденс»](#). BBC Україна. 2 лютого 2020. Архів [оригіналу](#) за 4 лютого 2021. Процитовано 2 лютого 2020
7. Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва / Упорядники Гнідець У., Трохим Н., Прихода М., Качак Т. Вип.1.– Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. –192 с.; Вип.2. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 192 с.; Вип. 3. // Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. –108 с.; Вип. 4. – Рівне: Дятлик М., 2013. – 308 с.; Вип.5. – Львів, 2016. – 222 с.
8. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 2. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів– К.: ВЦ «Академія», 2007. – 624 с. (Енциклопедія ерудита).
9. Овдійчук Лілія. Жанрові модифікації у сучасній пригодницькій прозі для дітей / Лілія Овдійчук // «Мільйон історій: поетика пригод у літературі та медіа»: [зб. наук. матеріалів конференції] (Бердянськ, 22–23 вересня 2016 р.) // [Гол ред. О. П. Новик] – Бердянськ: БДПУ, 2016. – С. 122-124.
10. Петро МАКОВЕЦЬКИЙ. *Сучасність і література в Україні. Точки дотику*// СЛОВО № 3 (47) 2011, с.19-21
11. [Електронний ресурс] // Режим доступу <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9->

[klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf](#)

12. [Електронний ресурс] // Режим доступу <https://starylev.com.ua/news/iryna-cilyk-ya-mytyyevo-vyrostayu-zi-svoyih-poperednih-tvoriv-yak-iz-dytyachoyi-sukni>
13. Велика збірка української і зарубіжної поезії - Вірші Онлайн.